

הלויים תחת הבכורות

Levi'im For the Firstborn – The Reason for the Exchange

יום שחרור ירושלים הנ"ז - שאלו שלום ירושלים, ישליו אהביך

(1) במדבר ג: יא-יג

וידבר ה' אל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:

וְאֲנִי הִנֵּה לִקְחֹתִי אֶת־הַלְוִיִּם מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל

תַּחַת כָּל־בְּכוֹר פֶּטֶר רַחֵם מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהָיוּ לִי הַלְוִיִּם:

כִּי לִי כָל־בְּכוֹר בְּיוֹם הַכֹּתִי כָל־בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וְהַקְדַּשְׁתִּי לִי כָל־בְּכוֹר בְּיִשְׂרָאֵל מֵאָדָם עַד־בְּהֵמָה לִי יִהְיוּ אֲנִי ה':

(2) שמות ד: כב-כג

(כב) וְאָמַרְתָּ אֶל־פְּרַעֲזָה בַּה אָמַר ה' בְּנֵי בְכוֹי יִשְׂרָאֵל:

(כג) וְאָמַר אֵלֶיךָ שִׁלַּח אֶת־בְּנֵי וַיַּעֲבֹדְנִי וְהַתְמַאֵן לְשִׁלְחוֹ הִנֵּה אֲנִכִּי הִיג אֶת־בְּנֶךָ בְּכֹרְךָ:

(3) שמות יג: יא-טז

(יא) וְהָיָה כִּי־יִבְאֶךָ ה' אֶל־אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְךָ וּלְאַבְתָּיִךָ וּנְתַנָּה לְךָ: (יב) וְהַעֲבַדְתָּ כָל־פֶּטֶר־רַחֵם לָהּ וְכָל־פֶּטֶר שֶׁגֶר בְּהֵמָה אֲשֶׁר יִהְיֶה לְךָ הַזְּכָרִים לָהּ: (יג) וְכָל־פֶּטֶר חֲמוֹל תַּפְּדֶה בִּשְׂשָׂה וְאִם־לֹא תַפְּדֶה וְעַרְפָּתוֹ וְכָל בְּכוֹר אָדָם בְּבִנְיֶיךָ תַפְּדֶה: (יד) וְהָיָה כִּי־יִשְׁאַלְךָ בְּנֶךָ מָחָר לֵאמֹר מַה־זֹּאת וְאָמַרְתָּ אֵלָיו בַּחֲזֹק יָד הוֹצִיאָנוּ ה' מִמִּצְרַיִם מִבֵּית עַבָדִים: (טו) וְהָיָה כִּי־הִקְשָׁה פְרַעֲזָה לְשַׁלְחֲנוֹ וַיַּהֲרֹג ה' כָּל־בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבְּכוֹר אָדָם וְעַד־בְּכוֹר בְּהֵמָה עַל־כֵּן אֲנִי זֹבַח לָהּ כָּל־פֶּטֶר רַחֵם הַזְּכָרִים וְכָל־בְּכוֹר בְּנֵי אֶפְרָיִם: (טז) וְהָיָה לְאוֹת עַל־יְדֹכָה וּלְטוֹטְפֹת בֵּין עֵינֶיךָ כִּי בַחֲזֹק יָד הוֹצִיאָנוּ ה' מִמִּצְרַיִם:

(4) במדבר רבה (וילנא) פרשת במדבר פרשה ג

תחת כל בכור פטר רחם בבני ישראל בתחלה היתה העבודה בבכורות ולפי שקלקלו בעגל זכו ליום על שלא טעו בעגל ליכנס תחתיהם כי לי כל בכור וגו' כמה דתימא קדש לי כל בכור וגו' לי יהיו אני ה' לפי שהוא אומר ואני הנה לקחתי את הלויים מתוך בני ישראל תחת כל בכור שומע אני מיום ההוא ואילך לא יהיו הבכורות קדושים ת"ל יהיו מלמד שהם צריכין פדיון.

(5) דה"א ה, א:א

וּבְנֵי רְאוּבֵן בְּכוֹר־יִשְׂרָאֵל כִּי הוּא הַבְּכוֹר וּבַחֲלָלוֹ יַצְוֵנִי אָבִיו נִתְּנָה בְּכֹרְתוֹ לְבְנֵי יוֹסֵף בֶּן־יִשְׂרָאֵל וְלֹא לְהַתִּיחַשׁ לְבְּכֹרָה:

(6) בראשית מח: כב

וְאֲנִי נִתַּתִּי לְךָ שָׂכָם אֶחָד עַל־אֲחִיךָ אֲשֶׁר לִקְחֹתִי מִיַּד הָאֱמֹרִי בְּחַרְבִּי וּבְקִשְׁתִּי:

(7) בראשית מט: ג-ז

(ג) רְאוּבֵן בְּכוֹרִי אֶתְּהָ כְּחֵי וְרֵאשִׁית אוֹנִי יִתֵּר שְׂאֵת וְיִתֵּר עֵז: (ד) פָּחַז כַּמִּים אֶל־תּוֹתֵר כִּי עָלִית מִשְׁכַּבִּי אֲבִיךָ אֵז חֲלַלְתָּ יַצְוֵנִי עָלָה: (ה) שְׁמַעוֹן וְלֵוִי אֲחִים כְּלֵי חֲמָס מְכֹרְתֵיהֶם: (ו) בְּסֹדֶם אֶל־תִּבְנֵא נַפְשִׁי בְּקֹהֶלֶם אֶל־תַּחַד כְּבֹדִי כִּי בְּאֶפְסֵי הַרְגוּ אִישׁ וּבְרַעַנִּים עֲקְרוּ שׂוֹד: (ז) אֲדוּר אֶפְסֵי כִּי עֵז וְעַבְרַתֶם כִּי קִשְׁתָּה אֶחְלַקְס בְּיַעֲקֹב וּפְאִינִים בְּיִשְׂרָאֵל:

8 שמות לב:כו

ויעמוד משה בשער המחנה ויאמר מי לה' אלי ויאספו אליו כל־בני לוי:

9 דברים לג: ח-יא

(ח) וללוי אמר תמיד ואוריד לאיש חסידך אשר נסיתו במשה תריבחו על־מי מריבה: (ט) האמר לאביו ולאמו לא ראיתיו ואת־אחיו לא הכיר ואת־בניו לא ידע כי שמרו אמרתך ובריתך ינצרו: (י) יורו משפט־יך ליעקב ותורתך לישראל ושימו קטורה באפך וכליל על־מזבחך: (יא) ברח ה' חילו ופעל ידיו תרצה מתנים קמיו ומשנאיו מן־קומיו:

10 במדבר ח:טו-יט

(טו) ואחרי־כן יבאו הלויים לעבד את־אהל מועד וטהרת אתם והנפת אתם תנופה: (טז) כי נתנים נתנים המה לי מתוך בני ישראל תחת פטרת כל־דחס בכור כל מבני ישראל לקחתי אתם לי: (יז) כי לי כל־בכור בבני ישראל באדם ובבהמה ביום הפתי כל־בכור בארץ מצרים הקדשתי אתם לי: (יח) ואקח את־הלויים תחת כל־בכור בבני ישראל: (יט) ואתנה את־הלויים נתנים לאהרן ולבניו מתוך בני ישראל לעבד את־עבודת בני־ישראל באהל מועד ולכפר על־בני ישראל ולא יהיה בבני ישראל נגף בגשת בני־ישראל אל־הקדש:

11 בראשית מז:כב,כו

(כב) רק אדמת הכהנים לא קנה כי חזק לכהנים מאת פרעה ואכלו את־חלקם אשר נתן להם פרעה על־כן לא מכרו את־אדמתם: (כו) וישם אתה יוסף לחוק עדה־היום הנה על־אדמת מצרים לפרעה לחמש רק אדמת הכהנים לבדם לא היתה לפרעה:

12 דברים כא: טו-יז

(טו) כִּי־תהיין לאיש שתי נשים האחת אהובה והאחת שנואה וילדו־לו בנים האהובה והשנואה והיה הבן הבכור לשנואה: (טז) והיה ביום הנחילו את־בניו את אשר־יהיה לו לא יוכל לבכר את־בן־האהובה על־פני בן השנואה הבכור: (יז) כי את הבכור בן־השנואה יביר לתת לו פי שנים בכל אשר־ימצא לו כִּי־הוא ראשית אנו לו משפט הבכרה:

13 ויקרא כה: לב-לד

(לב) וערי הלויים בתי ערי אחוזתם גאלת עולם תהיה ללויים: (לג) ואשר יגאל מן־הלויים ויצא ממכר־בית ועיר אחוזתו ביכל כי בתי ערי הלויים הוא אחוזתם בתוך בני ישראל: (לד) ושדה מגרש עריהם לא ימכר כי אחוזת עולם הוא להם:

14 ויקרא כה: כג-כד

(כג) והארץ לא תמכר לעמתת כִּי־לי הארץ כִּי־גרים ותושבים אתם עמדי: (כד) ובכל ארץ אחוזתכם גאלה תתנו לארץ:

15 במדבר לה: א-ח

(א) וידבר ה' אל־משה בערבת מואב על־ירדן ירחו לאמר: (ב) צו את־בני ישראל ונתנו ללויים מנחלת אחוזתם ערים לשבת ומגרש לערים סביבתיהם תתנו ללויים: (ג) והיו הערים להם לשבת ומגרשיהם יהיו לבהמתם ולרכשם ולכל חיתם: (ד) ומגרשי הערים אשר תתנו ללויים מקיר העיר וחוצה אלף אמה סביב: (ה) ומדפתם מחוץ לעיר את־פאת־קדמה אלפים באמה ואת־פאת־נגב אלפים באמה ואת־פאת־יסו אלפים באמה ואת־פאת צפון אלפים באמה והעיר בתוך זה יהיה להם מגרשי הערים: (ו) ואת הערים אשר תתנו ללויים את שש־ערי המקלט אשר תתנו לנס שמה הרצח ועליהם תתנו ארבעים ושתים עיר: (ז) כל־הערים אשר תתנו ללויים ארבעים ושמנה עיר אתהן ואת־מגרשיהן: (ח) והערים אשר תתנו מאחזת בני־ישראל מאת הרב תרבו ומאת המעט תמעטו איש כפי נחלתו אשר ינחלו יתן מעריו ללויים:

16 בראשית כז: לו

וַיֹּאמֶר הַכִּי קָרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב וַיַּעֲקֹבֵנִי זֶה פַעַמַּיִם אֶת־בְּכֹרְתִי לָקַח וְהִנֵּה עַתָּה לָקַח בְּרַכְתִּי וַיֹּאמֶר הֲלֹא־אֶצְלַת לִי בְרַכָּה: